

Svar på det skriftliga spørsmålet SSS 487/2021 rd

Svar på skriftligt spørsmål om lærarnas ork og sikkerhet i arbeidet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbeidsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller överlämnat följande skriftliga spørsmål SS 487/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Terhi Koulumies /saml:

Hur ämnar regeringen agera för att utrota våld i skolan,

hur garanterar man tillräckliga rättigheter för lärarna att ingripa i störande beteende,

hur tänker man få bort det våld som lärarna möter på sin arbetsplats och

hur förhindras trakasserier och mobbning som lärare och elever möter på sociala medier?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

I enlighet med 29 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning har den som deltar i utbildning rätt till en trygg studiemiljö. Bestämmelsen förpliktar utbildningsanordnaren att se till att eleverna inte utsätts för våld eller annan mobbning i skolan eller i annan skolverksamhet. Utbildningsanordnaren ska också som en del av läroplanen utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri samt verkställa planen och övervaka att den iakttas och genomförs. Utbildningsstyrelsen utfärdar bestämmelser om utarbetandet av denna plan i grunderna för läroplanen.

I avsikt att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolgemenskapen ska den som ordnar undervisningen godkänna en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas i skolan eller på en annan plats där undervisningen ordnas. Ordningsstadgan och de övriga ordningsbestämmelserna kan innehålla sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i skolan.

I samband med läroplanen ska utbildningsanordnaren utarbeta och ge anvisningar om en plan för hur disciplinära metoder och fostringssamtal ska användas och om förfaringssätten i anslutning till dem. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen meddela föreskrifter om utarbetandet av planen.

I 80 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017) föreskrivs om den studerandes rätt till en trygg studiemiljö. Utbildningsanordnaren ska göra upp en plan för användningen av disciplinära metoder och förfaringsätt som hänför sig till dessa. Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om utarbetandet av planen. I avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt trygghet och trivsel i studiemiljön ska utbildningsanordnaren godkänna en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas i läroanstalten. Ordningsstadgan och de övriga ordningsbestämmelserna kan innehålla sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i studiemiljön.

Problem under utbildningen ska förebyggas och problem som upptäcks ska åtgärdas tidigt. Genom förebyggande arbete kan man bidra till att problemen inte förvärras och hopar sig både för studerande och undervisningspersonal. Detta förutsätter tjänster med låg tröskel samt ett kompetent sektorsövergripande och yrkesövergripande samarbete mellan olika yrkesgrupper. Undervisnings- och utbildningsanordnarna ska som arbetsgivare följa arbetarskyddslagen och de föreskrifter och anvisningar som utfärdats med stöd av den.

Undervisnings- och kulturministeriet har berett ett åtgärdsprogram för förebyggande av mobbning, våld och trakasserier för småbarnspedagogiken, skolor och läroanstalter. Åtgärdsprogrammet innehåller åtgärder även för justitieministeriet, inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.

Programmets metoder sträcker sig från åtgärder för att förebygga mobbning, våld och trakasserier till lärarnas utbildning, främjande av barns och ungas välbefinnande samt förverkligande av en trygg inlärningssamfund på olika sätt. Målet är att säkerställa att alla barn och unga får gå i trygghet i skolan. Detta bygger på regeringsprogrammets anteckningar om icke-diskriminering, att alla barn och unga har rätt till integritet samt nolltolerans mot mobbning i skolan.

Som en del av åtgärdsprogrammet har en regeringsproposition överlämnats till riksdagen om lagändringar i anslutning till åtgärdsprogrammet för förebyggande av mobbning, våld och trakasserier i skolorna. De disciplinära bestämmelserna inom den grundläggande utbildningen, yrkesutbildningen, gymnasieutbildningen och utbildningen som förbereder för examensutbildning ändras.

Syftet med propositionen är att förebygga mobbning, trakasserier och våld i skolor och läroanstalter samt att säkerställa en trygg studiemiljö för alla. Genom propositionen preciseras undervisningsväsendets bestämmelser så att man kan ingripa i mobbning, trakasserier och våld i rätt tid, stärka elevens rättsliga ställning och säkerställa en trygg lärmiljö för dem som arbetar i skolan och läroanstalterna. Dessutom har statsrådet den 16 september godkänt en förordningsändring, enligt vilken även rektorn har befogenhet att avlägsna en elev som är störande och äventyrar säkerheten från klassrummet eller skolans utrymme. Endast läraren har haft denna befogenhet. På

motsvarande sätt har förutom läraren även rektorn rätt att bestämma om kvarsittning och utförande av uppgifter vid arbetsdagens slut i och med ändringen. Syftet med ändringarna är att säkerställa en trygg lärmiljö så att man kan ingripa i störande beteende i rätt tid. Ändringen gör det möjligt för alla lärare och rektorer i skolan att ingripa i störande beteende under skolans arbetsdagar. Förordningsändringen träder i kraft den 1 oktober 2021.

Enligt propositionen kan undervisningen i den grundläggande utbildningen i fortsättningen förvägras utöver den återstående dagen även följande arbetsdag. I fråga om den grundläggande utbildningen och andra stadiet ska man under tiden eleven förvägras undervisningen ges möjlighet att personligen samtala med elevvårdens psykolog eller kurator samt och man ska ordna annat stöd som eleven behöver för att delta i undervisningen när han eller hon återvänder till skolan. Enligt förslaget ska en plan utarbetas för eleven, där man definierar de metoder som ska användas för att stöda eleven att återvända till undervisningen på ett säkert sätt.

Det föreslås också att lagen om yrkesutbildning och gymnasielagen ändras så att läraren eller rektorn blir skyldig att meddela om trakasserier, mobbning eller våld som skett i skolan eller under skolvägen och som kommit till hans eller hennes kännedom till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för den elev som misstänks för detta och för den elev som utsatts för detta.

År 2019 delade undervisnings- och kulturministeriet ut specialunderstöd för åtgärder för att förhindra att barn och unga lockas och utnyttjas i en multimedial värld. Med hjälp av understödet utvecklades rutiner med vilka barn och unga lär sig att agera mer medvetet på sociala medier, förstå sina rättigheter och möjligheter att påverka i trakasserisituationer samt vilka instanser eleven kan kontakta om han eller hon stöter på trakasserier på sociala medier. Syftet med understödet var dessutom att öka elevernas förståelse av informations- och kommunikationstekniska tjänster och användningen av dem.

Som en del av programmet Rätt att lära sig genomförs dessutom utvecklingsprogrammet Nylitteracitet, vars mål är att öka elevernas informations- och kommunikationstekniska färdigheter samt medielläskunnighet. I programmet genomfördes en beskrivning av kunskapsnivåerna gällande digitala färdigheter som stöder genomförandet av undervisningen enligt läroplanen för den grundläggande utbildningen på ett jämlikt sätt på nationell nivå. Utöver kompetensbeskrivningarna produceras i utvecklingsprogrammet stödmaterial för utbildningsanordnarna. En del av stödmaterialen består av en helhet med färdigheter att använda sociala medier, som består av innehåll om mobbning och trakasserier. Utbildningsstyrelsen har dessutom gett elever, föräldrar och lärare anvisningar för situationer där eleven möter teknikförmedlad mobbning.

I främjandet av arbetsfreden i skolor och läroanstalter är det inte bara fråga om juridiska metoder, utan i arbetet betonas i första hand skolornas och läroanstalternas verksamhetskultur och rutiner samt samarbetet med vårdnadshavarna. Ansvar för hur man ingriper i mobbning, trakasserier

och våld är i hög grad en angelägenhet som tillkommer hela samhället. Ett exempel på detta är det ovan nämnda åtgärdsprogrammet för att förebygga mobbning, våld och trakasserier inom småbarnspedagogiken, i skolor och läroanstalter där man har samarbetat över förvaltningsområdena.

Helsingfors 1.10.2021

Undervisningsminister Li Andersson